

Katse Karjasillalla – alueen inventointi on valmistunut

Värikkäitä puutalonoppia säännöllisesti kapeiden katujen varsilla. Syreenit kurkottelevat aitojen yli. Karjasilta on idyllinen asuinalue kaupungin kainalossa. Laajan ja yhtenäisen jälleenrakennuskauden alueen arvot on tunnustettu myös valtakunnallisesti; Karjasilta kuuluu museoviraston luokittelemiin valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Näiden arvojen säilyttämiseksi Oulun kaupunki on tekemässä Karjasillalle uutta asemakaavaa.

Mitä kaikkea Karjasillalta löytyykään? Arkkitehtiopiskelijat Venla Leppänen ja Laura Backman sekä maisema-arkkitehti yo Veera Sanaksenaho ovat sukeltaneet Karjasillan historiaan ja nykypäivään. Puolen vuoden tutkimustyö Karjasillan rakennetusta ympäristöstä on koottu kirjaksi. Raportti selvittää asuinalueen rakentumisen historian, esittelee alueelta löytyvät talotyypit ja kertoo millaisia viheralueita Karjasillalta löytyy. Julkaisu toimii myös asukkaille tietopakettina alueen historiasta, arkkitehtuurista ja arvoista. Kirjassa on valokuvia asuinalueen 75-vuotisesta historiasta ja alkuperäispiirustukset kaikista alueen talotyypeistä. Inventointi on tehty uutta asemakaavaa varten: jotta voidaan tehdä kaava alueen tulevaisuutta varten, pitää ensin selvittää alueen nykytila ja historia.

Rakennusinventoinnin tuloksia

Jälleenrakennuskausi alkoi Suomessa heti talvisodan jälkeen ja kesti 1950-luvun loppuun asti. Karjalan evakot piti asuttaa, pommituksissa tuhoutuneiden talojen tilalle tarvittiin uusia ja suuret ikäluokat syntyivät; rakentamisen tarve oli suuri. Samalla rakennusmateriaaleista, työväestä ja pääomasta oli huutava pula. Tässä tilanteessa syntyi Suomessa kaikille tuttu jälleenrakennuskauden pientalo, niin kutsuttu rintamamiestalo. Ajatuksena oli, että rakennusosia standardisoimalla ja valmiita tyyppiinrakennuksia käyttämällä maa voidaan jälleenrakentaa. Maaseudulle perustettiin pientaloja ja kaupunkien laitamille rakennettiin omakotitaloalueita.

Karjasilta on yksi 1940-50-luvun asuinalueista. Alueelta löytyy yli 20 erilaista talotyyppiä. Lisäksi on yksittäin suunniteltuja pientaloja ja kerrostaloja. Tyyppitaloja suunniteltiin valtakunnallisesti esimerkiksi Sosiaaliministeriössä ja paikallisesti mm. Oulun kaupungin rakennustoimistossa. Saman kadun varteen sijoitettiin aina samaa talotyyppiä. Julkaisussa valotetaan talotyyppien syntyhistoriaa. Esimerkiksi Summan- ja Taipaleentiellä on Ruotsin lahjataloja, joiden elementit Ruotsi lahjoitti Suomeen auttaakseen talvisodan jälkeistä jälleenrakentamista. Valuutan vientikielto esti rahan lahjoittamisen, joten apu tuli suoraan taloelementteinä. Hirosentien varressa taas on paikallisesti Oulun kaupungilla suunniteltuja talotyyppejä.

Jälleenrakennuskauden arkkitehtuuri on niukkaa ja rationaalista. Julkisivut ovat yksinkertaisia eikä esimerkiksi ikkunoiden vuorilaudoissa ole koristeita. Sotien jälkeen kaikista rakennusmateriaaleista oli pula, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että rakennuksissa on yleensä vain yksi savuhormi. Noppamainen puolitoistakerroksinen pientalo oli rakennusaikanaan uuden tyyppinen rakennus, jota pidettiin jopa rumana. Vuosikymmenten myötä talotyyppi on asettunut tärkeäksi osaksi suomalaista rakennusperintöä ja niin kutsutut rintamamiestalot ovat nousseet arvoon arvaamattomaan.

Vanhimmat Karjasillan rakennukset ovat jo yli 70 vuoden ikäisiä. Rakennuksia on korjattu, laajennettu ja muodistettu. Ikkunoita on vaihdettu, verhouksia ja katteita uusittu ja julkisivuvärejä muutettu. Rakennuskannassa näkyy eri vuosikymmenten tyyli-ihanteet ja asumistarpeiden muutokset. Ensimmäiset laajennukset on tehty pian rakentamisen jälkeen, kun avokuisteja laudoitettiin kylmiksi umpikuisteiksi. Vuoden 1980 asemakaava mahdollisti pihan puolelle tehtäviä laajennuksia, ja niitä näkyykin Karjasillalla melko paljon. Noin neljännekseen Karjasillan rakennuksista ei ole tehty mitään laajennuksia, samoin noin neljännekseen rakennuksista on tehty isoja laajennuksia. Inventointiraportissa valotetaan

Karjasillan muutoshistoriaa, jälleenrakennuskauden tyylin säilyneisyyttä sekä arvioidaan mistä piirteistä Karjasillan keskeiset arvot muodostuvat.